

PERSPECTIVES OF THE DEVELOPMENT OF LIFE INSURANCE IN GEORGIA

Nato Kakakshvili,

Assistant Professor at TSU, Faculty of Economics and Business

Email: Nato.kakashvili@tsu.ge

Tel: 599502696

Khatuna Barbakadze,

Associate Professor at TSU, Faculty of Economics and Business

Email: khatuna.barbakadze@tsu.ge

Tel: 593944409

DOI suffix: 10.36962/NEC62-6303-04202133

ABSTRACT

Problems in the life insurance market must be taken into account by insurance companies, however, the public must also be aware of the benefits that life insurance can bring to them. By using this insurance, people are able to take care of their family financial stability in the event of an unforeseen event.

The aim of the paper is to promote the development of the life insurance market, improve the insurance culture and system, as well as increase public confidence in life insurance, conduct a study of the life insurance market and study the state of its development in Georgia.

Systematic and logical generalization, analysis and synthesis methods of research were used to address this issue.

Conclusion. Among the factors hindering the development of the insurance market, we can single out: Lack of information; Mentality; Economic situation of the population. At the same time it is necessary to develop the investment market, which will give incentives to people to invest in life insurance. In the field of pension and life insurance to develop and introduce new products that will be maximally adapted to different segments of the population. It is very important to popularize life insurance. Improve the control mechanism and control the objectivity and fairness of the contracts concluded in the life insurance service, monitor the extent to which the parties to the contract fulfill their obligations.

It is necessary for insurance companies to adapt their products to different social strata as much as possible and to take into account their capabilities. To develop individual approaches to each customer.

Raise public awareness, raise their qualifications and introduce innovative approaches.

Keywords: life insurance, pension insurance, term, perpetual and mixed life insurance.

სიცოცხლის დაზღვევის ბაზრის განვითარების პერსპექტივები საქართველოში

ნატო კაკაშვილი

თსუ. ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის

ასისტენტ პროფესორი,

Email: nato.kakashvili@tsu.ge

ტელ: 599502696,

ხათუნა ბარბაქაძე

თსუ. ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის

ასოცირებული პროფესორი

Email: khatuna.barbakadze@tsu.ge

ტელ: 593944409

ანოტაცია

სიცოცხლის დაზღვევის ბაზარზე არსებული პრობლემები აუცილებლად უნდა გაითვალისწინონ სადაზღვევო კომპანიებმა, თუმცა, საზოგადოებამაც უნდა გააცნობიეროს ის სარგებელი, რაც სიცოცხლის დაზღვევამ შეიძლება მოუტანოს მათ. აღნიშნული დაზღვევის გამოყენებით, ადამიანებს საშუალება აქვთ იზრუნონ მათი ოჯახის ფინანსურ სტაბილურობაზე გაუთვალისწინებელი მოვლენის მოხდენის შემთხვევაში.

აღნიშნული თემის მიზანია ხელი შეუწყოს სიცოცხლის დაზღვევის ბაზრის განვითარებას, გაუმჯობესდეს სადაზღვევო კულტურა და სისტემა, ასევე გაიზარდოს მოსახლეობის ნდობა სიცოცხლის დაზღვევის

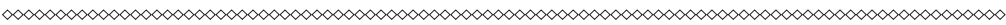

მიმართ, განხორციელდეს სიცოცხლის დაზღვევის ბაზრის კვლევა და მისი განვითარების მდგომარეობის შესწავლა საქართველოში. აღნიშნული საკითხის დამუშავებისას გამოყენებულ იქნა კვლევის სისტემური და ლოგიკური განზოგადების, ანალიზისა და სინთეზის მეთოდები.

დასკვნა. სიცოცხლის დაზღვევის ბაზრის განვითარების ხელშემშლელ ფაქტორებიდან, შეიძლება გამოვყოთ: ინფორმაციის ნაკლებობა; მენტალიტეტი; მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობა. ამასთანავე აუცილებელია განვითარდეს საინვესტიციო ბაზარი, რაც სტიმულს მისცემს ადამიანებს განხორციელონ ინვესტიციები სიცოცხლის დაზღვევის მიმართულებით. საპენსიო და სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში შემუშავდეს და დაინერგოს ახალი პროდუქტები, რომლებიც მაქსიმალურად იქნება მორგებული მოსახლეობის სხვადასხვა ფენაზე. მეტად მნიშვნელოვანია სიცოცხლის დაზღვევის პოპულარობა. გაუმჯობესდეს კონტროლის მექანიზმი და გაკონტროლდეს სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურებაში დადებული ხელშეკრულებების ობიექტურობა და სამართლიანობა, მოხდეს მონიტორინგი თუ რამდენად ასრულებენ ხელშეკრულების მონაწილე მხარეები მათზე დაკისრებულ ვალდებულებებს.

საჭიროა სადაზღვევო კომპანიებმა საკუთარი პროდუქტები მაქსიმალურად მოარგონ სხვადასხვა სოციალურ ფენას და გაითვალისწინონ მათი შესაძლებლობები. თითოეული მომხმარებლის მიმართ შეიმუშაონ ინდივიდუალური მიდგომები, კერძოდ: გააუმჯობესონ მომსახურების ხარისხი, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, ამალდეს მათი კვალიფიკაციის დონე და დაინერგონ ინოვაციური მიდგომები.

საკვანძო სიტყვები: სიცოცხლის დაზღვევა, საპენსიო დაზღვევა, ვადიანი, უვადო და შერეული სიცოცხლის დაზღვევა.

შსსავალი

სიცოცხლის დაზღვევას შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი ითამაშოს ადამიანების კეთილდღეობის შენარჩუნებაში და უზრუნველყოს მათი დაცვა გაუთვალისწინებელი რისკებისაგან. სიცოცხლის დაზღვევით ადამიანებს საშუალება ეძლევათ თავი დაიზღვიონ გაუთვალისწინებელი შემთხვევის შედეგად საკუთარი ან მათი ახლობლის გარდაცვალების შემთხვევაში შემოსავლების მოულოდნელი დაკარგვისაგან. მაგალითად, კომპანიის წამყვანი თანამშრომლის, ან ოჯახის მარჩენალის გარდაცვალების შემთხვევაში, სიცოცხლის დაზღვევის არსებობის პირობებში, შესაძლებელია გარკვეული ანაზღაურების მიღება, რასაც შეუძლია მდგომარეობის ნაწილობრივ შემსუბუქება.

მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, მოსახლეობამ კარგად გაანალიზოს ის სარგებელი, რაც სიცოცხლის დაზღვევის არსებობამ შეიძლება მოუტანოს. ამასთანავე სადაზღვევო კომპანიებმა უნდა იზრუნონ ადამიანებისათვის ხარისხიანი მომსახურების შეთავაზებაზე.

ძირითადი ნაწილი.

პირადი დაზღვევის ერთ-ერთი გამორჩეული სახეა სიცოცხლის დაზღვევა. სიცოცხლის დაზღვევის დროს სადაზღვევო შემთხვევას დაზღვეულის გარდაცვალება ან გარკვეული ასაკის მიღწევა წარმოადგენს.

სიცოცხლის დაზღვევის ბაზრის განვითარე-

ბას შეუძლია მნიშვნელოვანი ზეგავლენა იქონიოს ქვეყნის ეკონომიკურ წინსვლაზე. ქვეყანაში ინვესტიციების განსახორციელებლად შეიძლება გამოყენებულ იქნას სიცოცხლის დაზღვევის პოლისების შედეგად მობილიზებული დანაზოგები. სიცოცხლის დაზღვევის პოლისს გააჩნია გრძელვადიანი ხასიათი, მისი გამოყენების შედეგად მიღებული სახსრები, სახელმწიფოს მხრიდან მოხმარდება კაპიტალური ხარჯების ზრდას და სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების დაფინანსებას. სიცოცხლის დაზღვევის განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება კაპიტალის ბაზრის განვითარებას, რადგან განვითარებული კაპიტალის ბაზარი სერიოზულ პრობლემებს უქმნის სიცოცხლის დაზღვევის გრძელვადიანი სქემის ჩამოყალიბებას.

სიცოცხლის დაზღვევის არსებობის პირობებში, დაზღვეულის გარდაცვალების, ან გარკვეული ასაკის მიღწევის შემთხვევაში, მზღვეველი სადაზღვევო პრემიის სანაცვლოდ ახორციელებს იმ თანხის გადახდას, რაც სადაზღვევო პოლისშია მითითებული. ეს თანხა შეიძლება მიიღოს დამზღვევემა ან სხვა პირმა. იმ შემთხვევაში, თუ სიცოცხლის დაზღვევის ხელშეკრულება სხვა პირის მიმართ ხორციელდება, მაშინ აუცილებელია ამ პიროვნების ან მისი კანონიერი წარმომადგენლის წერილობითი დასტური [4. მუხლი 844].

სიცოცხლის დაზღვევისას, დაზღვეული პირის სიცოცხლე წარმოადგენს დაზღვევის საგანს, ხო-

ლო მისი ქონებრივი ინტერესი არის დაზღვევის ობიექტი, რომელიც უკავშირდება დაზღვეულის სიცოცხლეს. ამდენად, სიცოცხლის დაზღვევის პოლისი ეფუძნება კერძო პირის სიცოცხლეს და თანხის ანაზღაურება ხდება ამ პირის გარდაცვალების შემთხვევაში. სიცოცხლის დაზღვევაში გავრცელებული სახეობებია - ვადიანი; უვადო და სიცოცხლის საკრედიტო დაზღვევა; შემოსავლების დაცვის სქემა.

ვადიანი სიცოცხლის დაზღვევის პირობებში, დაზღვევა მოქმედებს მხოლოდ იმ პერიოდის განმავლობაში, რაც ხელშეკრულებით არის განსაზღვრული. ქართული სადაზღვევო კომპანიები ვადიანი სიცოცხლის დაზღვევისას ანაზღაურებენ: უბედური შემთხვევით გამოწვეულ გარდაცვალებას და დაზღვეულის გარდაცვალებას ბუნებრივი მიზეზით.

სიცოცხლის უვადო დაზღვევის შემთხვევაში, სადაზღვევო ანაზღაურების მიღება არ არის დამოკიდებული დაზღვეულის გარდაცვალების დროზე. დაზღვევის ეს მიმართულება ძირითადად განკუთვნილია იმ ადამიანებისთვის, რომელთაც გაჩნიათ შესაძლებლობა და სურვილი დაიცვან საკუთარი ოჯახი მათი გარდაცვალებით გამოწვეული ეკონომიკური ზარალისაგან [9. მუხლი 3]. ამ სახის დაზღვევას არ გააჩნია რაიმე ვადა და მიუხედავად იმისა როდის გარდაიცვლება დაზღვეული, სადაზღვევო კომპანია ვალდებულია სრულად აუნაზღაუროს ოჯახს თანხა. აუცილებელია სადაზღვევო კომპანიებს, რომლებიც მიმართავენ დაზღვევის ამ სახეობას, გააჩნდეთ საზოგადოების მაღალი ნდობა, რადგან იგი წარმოადგენს გრძელვადიან ინვესტიციას. უვადო სიცოცხლის დაზღვევა, საქართველოში ჯერ-ჯერობით არ გვხვდება.

სიცოცხლის დაზღვევის კიდევ ერთ კიდევ ერთ სახეს წარმოადგენს სიცოცხლის საკრედიტო დაზღვევა. აღნიშნული პოლისი იცავს მსესხებლის ოჯახს ფინანსური ვალდებულებებისაგან, სესხის ვადის ამოწურვამდე, მისი მოულოდნელი გარდაცვალების შემთხვევაში. საქართველოში, სიცოცხლის საკრედიტო დაზღვევის ვადა დამოკიდებულია იმ ხელშეკრულებაზე, რაც იდება დამზღვევსა და მზღვეველს შორის. სიცოცხლის დაზღვევის აღნიშნული სახეობა საქართველოში ყველაზე მეტად არის გავრცელებული და მას თითქმის ყველა საკრედიტო ორგანიზაცია იყენებს.

სიცოცხლის საკრედიტო დაზღვევას აქტიურად იყენებს „თიბისი ბანკი“, თავის მხრივ მზღვეველს წარმოადგენს „ჯი პი აი ჰოლდინგი“. დაზღვევის

პირობების მიხედვით, თუ დაზღვეული არის 18-დან 55 წლამდე ასაკის პიროვნება და სესხის ჯამური სიდიდე არის ასი ათას აშშ დოლარზე ნაკლები, ან ტოლი დაზღვევა ავტომატურად ხორციელდება, ხოლო თუ სესხების ჯამური მოცულობა აღემატება ასი ათას დოლარს, ამ შემთხვევაში ივსება დაზღვეულის ჯანმრთელობის განაცხადი. მზღვეველის მიერ სადაზღვევო ანაზღაურების გაცემის სავალდებულო პერიოდი განისაზღვრება 6 თვის ვადით [8].

სიცოცხლის დაზღვევაში ასევე გვხვდება შერეული დაზღვევა, რომელიც შემდეგ სახეებს მოიცავს: გარკვეულ ასაკამდე მიღწევის დაზღვევა, გარდაცვალების დაზღვევა, უბედური შემთხვევის შემდეგად გამოწვეული გარდაცვალების დაზღვევა. სიცოცხლის დაზღვევის შერეული პაკეტის დროს დამზღვევი ახორციელებს საკუთარი თავის დაზღვევას, მაგრამ ამავე დროს უთითებს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემთხვევაში ვინ მიიღებს თანხას. რაც შეეხება დაბრუნებადი სიცოცხლის დაზღვევას, სადაზღვევო შემთხვევის წარმოქმნის პირობებში, დაზღვეულს, ან მის კანონიერ მემკვიდრეებს უბრუნდებათ გაზრდილი შენატანი სადაზღვევო კომპანიის მხრიდან. გარდაცვალების შემთხვევაში ეს თანხა შეადგენს მთლიანი შენატანების 300%-ს. I ან II ჯგუფის ინვალიდობის წარმოშობის დროს, თანხა განისაზღვრება როგორც საერთო შენატანების მოცულობის 200%, ხოლო III ჯგუფის ინვალიდობის შემთხვევაში შენატანების მთლიანი ოდენობის 150%, მაგრამ თუ სადაზღვევო შემთხვევას ადგილი ჰქონდა სანყის 6 თვეში, მაშინ დამზღვევი იღებს საერთო შენატანების მხოლოდ 100%-ს.

სიცოცხლის დაზღვევის ერთ-ერთ მიმართულებას წარმოადგენს ასევე შემოსავლების დაცვის სქემა. დაზღვევის ეს სახეობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მათთვის ვისაც გააჩნიათ მაღალი შემოსავლები და არსებობს რაიმე რისკი, აღნიშნული შემოსავლების დაკარგვის, გაუთვალისწინებელი შემთხვევის შედეგად. თუ ადგილი ექნება სადაზღვევო შემთხვევას, დაზღვეული იღებს გარკვეულ თანხას. სიცოცხლის დაზღვევის ეს მიმართულება საქართველოში არ გვხვდება.

სიცოცხლის დაზღვევის სახეებთან ერთად მნიშვნელოვანია განვიხილოთ **საპენსიო დაზღვევა**, რომლის საშუალებითაც პენსიაზე გასვლის შემდეგ შესაძლებელია უზრუნველოფილი იქნას დაზღვეულისათვის აუცილებელი სახსრები, შრომისუნარიანობის პერიოდში დაგროვებული შემოსავლებით. ამ დროს სადაზღვევო შემთხვევას

წარმოადგენს არა დაზღვეულის გარდაცვალება, არამედ მისი ცოცხლად დარჩენა პენსიაზე გასვლის მომენტისათვის.

კერძო საპენსიო დაზღვევა საქართველოში რეგულირდება საქართველოს კანონით „არასახელმწიფო საპენსიო დაზღვევისა და უზრუნველყოფის შესახებ“. კერძო საპენსიო დაზღვევის გამოყენების შემთხვევაში, საჭიროა ხელშეკრულების გაფორმება საპენსიო სქემის დამფუძნებელსა და მენაბრეს შორის, რომლის საფუძველზეც თითოეულ მათგანს ენიჭება გარკვეული ვალდებულებები, რაც გულისხმობს იმას, რომ მენაბრეს აქვს ვალდებულება საპენსიო შენატანების განხორციელების, ხოლო საპენსიო სქემის დამფუძნებელი ვალდებულია უზრუნველყოს მენაბრე არასახელმწიფო პენსიით [5. მუხლი 4]. საპენსიო დაზღვევის განვითარებაში მნიშვნელოვანია 2019 წლის 1 იანვრიდან, ამოქმედებული კანონი „დაგროვებითი პენსიის შესახებ“, რომლის მიხედვით, საპენსიო სქემაში განვითარება სავალდებულოა ყველა იმ დასაქმებულისათვის, რომელიც შემოსავლებს ხელფასის სახით იღებს. აღნიშნული ვალდებულება არ ეხება დასაქმებულებს, რომელთაც კანონის ამოქმედებამდე შეუსრულდათ 60 წელი (მამაკაცების შემთხვევაში), ხოლო 55 წელი (ქალების შემთხვევაში). დაგროვებითი საპენსიო სქემის მიხედვით, დამსაქმებელი ვალდებულია, დასაქმებულის საპენსიო ანგარიშზე დარიცხული ხელფასის 2% გადარიცხოს, 2% ირიცხება თავად დასაქმებულის ანგარიშიდან, ხოლო 2%-ს სახელმწიფო რიცხავს, თუ წლიური შემოსავლების სიდიდე არ გადააჭარბებს 24 000 ლარს. თუ დასაქმებულის წლიური შემოსავლების ოდენობა გადაცდება 24 000 ლარს, დასაქმებულის საპენსიო ანგარიშზე სახელმწიფოს მხრიდან ირიცხება მისი ხელფასის 1%, ხოლო თუ დარიცხული ხელფასის წლიური სიდიდე, 60 000 ლარს გადაცდება, სახელმწიფო წყვეტს დასაქმებულის საპენსიო ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვას [6]. საპენსიო ანგარიშზე არსებული თანხა დაცულია კანონით, წარმოადგენს ხელშეუხებელ საკუთრებას და არ ექვემდებარება ყადაღას, ინკასოს, ან რომელიმე აღსრულების სხვა საშუალებას. საპენსიო ასაკის მიღწევამდე, დაზღვეულის გარდაცვალების შემთხვევაში, საპენსიო ანგარიშზე არსებული თანხა მემკვიდრეობით გადაიცემა.

დაგროვებითი საპენსიო სქემის საშუალებით შესაძლებელია კაპიტალის საინვესტიციო ბაზის ჩამოყალიბება და ქართული კაპიტალის ბაზრის განვითარება. საპენსიო აქტივების მოცულობამ,

2021 წლის მაისის მდგომარეობით შეადგინა 1,420 მილიარდი ლარი, საიდანაც დარიცხული სარგებელი იყო 148.8 მილიონი ლარი. საპენსიო აქტივები ქართულ კომერციულ ბანკებშია განთავსებული და 11% წლიური ეფექტური სარგებელი ერიცხება. აქტივების 38% განთავსებულია სარგებლიან მიმდინარე ანგარიშებზე, ხოლო 62% სადეპოზიტო სერთიფიკატებში. საპენსიო აქტივები ინვესტირებულია ლარში. ამ დროისათვის უკვე 800-მდე ადამიანმა ისარგებლა დაგროვებითი პენსიით. ყოველთვიურად დაახლოებით 11 000 ადამიანი უერთდება სქემას და მათი რაოდენობა თანდათან იზრდება. კარგად განვითარებული დაგროვებითი საპენსიო სისტემა ნიშნავს მოსახლეობის დაზოგვისადმი მიდრეკილების ზრდას, უმუშევრობის დონის შემცირებას და პენსიონერებისათვის ცხოვრების უკეთესი პირობების შექმნას.

სიცოცხლის დაზღვევის პოლისი შეიძლება იყოს როგორც კორპორატიული, ასევე საცალო და სახელმწიფო. საქართველოში ინდივიდუალური პირების დაზღვევა ძირითადად იურიდიული პირების შუამავლობით ხორციელდება, რადგან კორპორატიული რისკის დონე შედარებით უფრო ნაკლებია, ვიდრე ცალკეული პიროვნებების დაზღვევასთან დაკავშირებული რისკები.

2020 წელს სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში მოზიდულმა საერთო სადაზღვევო პრემიამ შეადგინა 50,42 მილიონი ლარი, ხოლო 2019 წელს 45,7 მილიონი ლარი. სიცოცხლის დაზღვევის მიმართულებით შეინიშნება მოზიდული სადაზღვევო პრემიის დაახლოებით 10%-იანი ზრდა. აღნიშნულ პერიოდში ბაზრის წილი სადაზღვევო კომპანიების მიხედვით შემდეგნაირად იყო განაწილებული:

- თიბისი დაზღვევა - 5 1%;
- ალდაგი - 28%;
- ჯიპიაი - 8%;
- იმედი L - 7%;
- არდი - 2%;
- სხვა სადაზღვევო კომპანიები - 4% [7].

რაც შეეხება სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში მოზიდული პრემიის წილს მთლიან სადაზღვევო პრემიაში, 2020 წლის განმავლობაში ამ მაჩვენებელმა 7,56% შეადგინა. სადაზღვევო კომპანიების ბრუტო მოგება, სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში, 2020 წლის განმავლობაში შეადგინა 31,66 მლნ ლარი, ხოლო წეტო მოგება იყო 29,65 მლნ ლარი.

ქართულ სადაზღვევო ბაზარზე იმ კომპანიებისათვის, რომლებიც მომხმარებელს სთავაზობენ სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურებას, მოქმე-

დებს მინიმალური კაპიტალის მოთხოვნა, რაც გულისხმობს იმას, რომ თუ სადაზღვევო კომპანიას სურს მომხმარებელს შესთავაზოს სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურება, აუცილებელია გააჩნდეს სანესდებო კაპიტალის სავალდებულო მინიმალური სიდიდე, რომელიც შემდეგნაირად იცვლებოდა წლების მიხედვით:

- 2 200 000 ლარი - 2018 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით;
- 4 200 000 ლარი - 2019 წლის 1 იანვრიდან;
- 7 200 000 ლარი - 2 022 წლის 1 იანვრიდან.

აღნიშნული მაჩვენებელი ევროკავშირის ქვეყნებში შეადგენს 3 200 000 ევროს.

აღსანიშნავია, რომ მინიმალური კაპიტალის მოთხოვნაში ცვლილებები ძალაში უნდა შესულიყო 2021 წლის 1 იანვრიდან, მაგრამ მძიმე პანდემიური მდგომარეობის გამო ვალდებულება ერთი წლით გადავადდა.

ერთ-ერთი მსხვილი სადაზღვევო კომპანია, რომელიც გამოირჩევა სიცოცხლის დაზღვევის მიმართულებით მოზიდული სადაზღვევო პრემიის სიდიდით, არის „სს სადაზღვევო კომპანია ალდაგი“. მის მიერ განხორციელებულ სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურებაში ძირითადი ნაწილი უკავია სიცოცხლის დაზღვევის საცალო პაკეტს, კორპორატიული პოლისები ამ კომპანიაში საკმაოდ მცირე წილს იკავებს. სიცოცხლის დაზღვევის კორპორატიული პაკეტი, ძირითადად გვხვდება კომბინირებულად უბედური შემთხვევისაგან დაზღვევასთან ერთად. ქართულ სადაზღვევო ბაზარზე მომხმარებელს სიცოცხლის დაზღვევის საცალო და კორპორატიულ მომსახურებას სთავაზობს ასევე სს „სადაზღვევო კომპანია ჯი პი აი ჰოლდინგი“. მან პირველმა შესთავაზა მომხმარებელს სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის მომსახურება. სს „სადაზღვევო კომპანია ჯი პი აი ჰოლდინგი“-ის მიერ განხორციელებულ სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურებაში ჭარბობს კორპორატიული პოლისები, რომელსაც იყენებენ კომპანიები საკუთარი თანამშრომლების მიმართ და გულისხმობს იმას, რომ თუ დამზღვევი კომპანიის თანამშრომელი ბუნებრივი მიზეზით ან უბედური შემთხვევის შედეგად გარდაიცვლება, მისი სამართალმემკვიდრეები მიიღებენ გარკვეული ოდენობის სადაზღვევო ანაზღაურებას, რაც ხელშეკრულებით იქნება განსაზღვრული. „ჯიპი აი ჰოლდინგი“ მიმართავს ასევე სიცოცხლის დაზღვევის კერძო და სახელმწიფო პოლისებსაც.

ქართულ სადაზღვევო ბაზარზე სიცოცხლის დაზღვევაში მოზიდული სადაზღვევო პრემიის სი-

დიდისა და გაფორმებული პოლისების რაოდენობის მიხედვით 2020 წელს ლიდერობდა თიბისი დაზღვევა, რადგან აღნიშნული კომპანია ახორციელებს თიბისი ბანკის მსესხებლების სესხზე მიბმულ სიცოცხლის საკრედიტო დაზღვევას, რაც სავალდებულო ხასიათს ატარებს. თიბისი დაზღვევაში, სიცოცხლის საკრედიტო დაზღვევის მაქსიმალური თანხა, შეადგენს 500 000 აშშ დოლარს, რაც იმას გულისხმობს, რომ მზღვეველი არ ანაზღაურებს ამ სიდიდეზე მეტ თანხას, მიუხედავად იმისა, თუ რამდენი იყო დარჩენილი მსესხებლის საკრედიტო ვალდებულებები სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის მომენტისათვის.

თიბისი დაზღვევამ 2019 წლიდან, პანდემიური ვითარებიდან გამომდინარე, მოსახლეობას შესთავაზა სპეციალური დაზღვევის პაკეტი, კერძოდ - „COVID-19-ის გართულებებისაგან დაზღვევა“, რომელსაც შეუძლია დაზღვეულის ან მისი ოჯახის ფინანსური სტაბილურობის უზრუნველყოფა, თუ მას აღნიშნული ვირუსი მძიმე ფორმებში განუვითარდა. თუ პიროვნებას სურს მიიღოს დაზღვევის აღნიშნული პოლისი, მან ერთჯერადად უნდა გადაიხადოს 19 ლარი.

დაზღვეულს აქვს ვალდებულება, რომ ხელშეკრულების გაფორმებამდე ხელი მოაწეროს სპეციალურ დოკუმენტზე, რაც ადასტურებს იმას, რომ დაზღვევის გაფორმების მომენტისათვის მას არ ჰქონდა „COVID19“, ან არ ელოდებოდა ჩატარებულ ტესტზე პასუხს. ამასთანავე აუცილებელია, რომ დაზღვეულს არ ჰქონდეს ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებული სერიოზული პრობლემები. დაზღვევით სარგებლობა შეუძლიათ 18-დან 65 წლამდე ასაკის პირებს, რომელთათვისაც მოქმედებს 20 დღიანი მოცდის პერიოდი, რაც იმას გულისხმობს, რომ თუ სადაზღვევო შემთხვევას ადგილი ექნება ხელშეკრულების გაფორმებიდან ოცი კალენდარული დღის ვადაში, სადაზღვევო ანაზღაურება მზღვეველის მიერ არ იქნება გაცემული.

რაც შეეხება სადაზღვევო ანაზღაურებას, მის გაცემაზე მოქმედებს შემდეგი პრინციპი: მოსარგებლე მიიღებს 10 000 ლარს, თუ ვირუსის გართულების გამო საჭირო გახდა დაზღვეულის ჰოსპიტალური მომსახურება, ხოლო თუ იგი გარდაიცვლება, „COVID 19“-ის გამო, მისი ოჯახი მიიღებს სადაზღვევო ანაზღაურებას 50 000 ლარის ოდენობით.

სადაზღვევო კომპანია იმედი L-ში ფაქტობრივად თანაბრად არის წარმოდგენილი სიცოცხლის დაზღვევის კერძო, კორპორატიული და სახელმწიფო პოლისები. იმედი L სთავაზობს მომხმარებელს

სიცოცხლის დაზღვევის ვადიან პოლისს თვეში 12 ლარად, ამასთანავე დაზღვეულს ამ პოლისით სარგებლობის შემთხვევაში სხვა დამატებითი მომსახურების მიღებაც შეუძლია. უბედური შემთხვევით გამოწვეულ გარდაცვალებაზე მზღვეველი მოსარგებლეზე გასცემს 5000 ლარს.

ხშირ შემთხვევაში განვითარებულ ქვეყნებში სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში მოზიდული სადაზღვევო პრემიები შეადგენს მთლიანი სადაზღვევო პრემიების დაახლოებით ნახევარს და მეტს, მაშინ როდესაც აღნიშნული მაჩვენებელი საქართველოში 2020 წელს შეადგენდა მხოლოდ 7,56%-ს, რაც იმითაც არის განპირობებული, რომ ჩვენს ქვეყანაში მხოლოდ სიცოცხლის ვადიანი და საკრედიტო დაზღვევა მოქმედებს. მსოფლიოში სიცოცხლის დაზღვევის მიმართულებით მოზიდული პრემიები შეადგენდა მთლიანი სადაზღვევო პრემიების თითქმის ნახევარს.

მსოფლიო სადაზღვევო ბაზარზე სიცოცხლის დაზღვევის მიმართულებით მოზიდული სადაზღვევო პრემიების მიხედვით ქვეყნების ათეული 2020 წლის განმავლობაში შემდეგნაირად გამოიყურებოდა (იხ. ცხრილი N1) [20]:

როგორც ცხრილი N1-დან ჩანს სიცოცხლის დაზღვევაში მოზიდული პრემიების მიხედვით ლიდერობდა აშშ, ჩინეთი და იაპონია, ხოლო ყველაზე მაღალი პროცენტული წილი გააჩნდა ტაივანს, იაპონიას და იტალიას.

დღეისათვის მსოფლიოში სიცოცხლის დაზღვევას უკავია ყველაზე მაღალი პროცენტული წილი დაზღვევის სხვა სახეებთან შედარებით. პანდემი-

ური მდგომარეობიდან გამომდინარე პოპულარული ხდება სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევა. უპირატესობა არის ის, რომ განაცხადი შეიძლება შეივსოს ინტერნეტით და არ გახდეს საჭირო მრავალგვერდიანი ფორმის შევსება და ადგილზე მისვლა.

მსოფლიოს მასშტაბით სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის გამორჩეული კომპანია: სადაზღვევო კომპანია Bestoy-არის ერთ-ერთი გამორჩეული კომპანია, რომელიც მომხმარებელს სთავაზობს სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის მომსახურებას. მომხმარებლებს შეუძლიათ გააფორმონ 10, 15, 20, 25 ან 30 წლიანი სადაზღვევო ხელშეკრულება. მაქსიმალური სადაზღვევო ანაზღაურება შეადგენს 1,500,000 აშშ დოლარს. მინიმალური სადაზღვევო პრემია იწყება 16 დოლარიდან თვეში.

სადაზღვევო კომპანია Ethos-მომხმარებლებს სთავაზობს სიცოცხლის დაზღვევის ხელშეკრულების გაფორმებას 10-დან 30 წლამდე. ეს კომპანია იყო ერთ-ერთი პირველი, რომელმაც დაწერა სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის მომსახურება და არ ითხოვდა პოლისის გაფორმებამდე დაზღვეულის სამედიცინო შემოწმებას. ყოველგვარი სამედიცინო შემოწმების გარეშე ადამიანებს შეუძლიათ დააზღვიონ საკუთარი სიცოცხლე 1,000,000 აშშ დოლარად, ხოლო თუ ისინი გაივლიან სამედიცინო შემოწმებას, მაშინ სადაზღვევო ანაზღაურების ღირებულება შეიძლება უფრო გაიზარდოს.

სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის კომპანია Fabric-ი 25-დან 60 წლამდე ასაკის მოსახლეობის დაზღვევას მიმართავს. მინიმალური სადაზღვევო პრემია შეადგენს თვიურად 6 აშშ დოლარს, ხოლო

ცხრილი N1

მსოფლიოს 10 წამყვანი ქვეყანა მოზიდული სადაზღვევო პრემიების მიხედვით (მლნ \$)

	ქვეყანა	სიცოცხლის დაზღვევაში მოზიდული პრემია	არასიცოცხლის დაზღვევაში მოზიდული პრემია	სიცოცხლის დაზღვევაში მოზიდული პრემიის პროცენტული წილი მთლიან დაზღვევაში
1	აშშ	628,522	1,831,601	26%
2	ჩინეთი	329,432	287,967	53%
3	იაპონია	341,328	118,019	74%
4	დიდი ბრიტანეთი	264,221	102,022	72%
5	საფრანგეთი	167,588	94,694	64%
6	გერმანია	101,550	142,301	42%
7	სამხრეთ კორეა	94,483	80,037	54%
8	იტალია	124,133	43,705	74%
9	კანადა	53,317	79,840	40%
10	ტაივანი	97,423	20,401	83%

სადაზღვევო ანაზღაურება მერყეობს 100 000-დან 5 000 000 აშშ დოლარამდე.

Haven Life-მომხმარებლებს, რომელთა ასაკი არ აღემატება 59 წელს, სთავაზობს სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურებას, სადაც სადაზღვევო ანაზღაურება შეიძლება იყოს 3 000 000 აშშ დოლარი. თუ დაზღვეულის ასაკი არის 60-დან 64 წლის ჩათვლით, მაშინ მაქსიმალური ანაზღაურება განისაზღვრება 1 000 000 დოლარით.

Ladder-არის სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის მიმართულებით მომუშავე ერთ-ერთი უახლესი კომპანია, რომელიც აზღვევს 20-დან 60 წლამდე ასაკის მოსახლეობას. სადაზღვევო ანაზღაურება მერყეობს 100 000-დან 8 000 000 აშშ დოლარამდე, რაც წარმოადგენს სიცოცხლის ონლაინ დაზღვევის სფეროში ერთ-ერთ უმაღლეს მაჩვენებელს [21].

იმისათვის, რომ სიცოცხლის დაზღვევის პოლისი ხელმისაწვდომი იყოს მოსახლეობის უმეტესი ნაწილისათვის, აუცილებელია დამზღვევისათვის ნაკლებად საგრძნობი იყოს მისი ფასი. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად საკმაოდ დიდი როლი ეკისრება სახელმწიფოს მხრიდან რეგულირების გაძლიერებას სადაზღვევო სფეროში. სიცოცხლის დაზღვევის ღირებულების განსაზღვრისას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სადაზღვევო კომპანიებს შორის ჯანსაღი კონკურენციის უზრუნველყოფას, რაც შექმნის უკეთეს მომსახურების პირობებს და კიდევ უფრო ხელსაყრელს გახდის მომხმარებლისათვის დაზღვევის ამ სახეობის გამოყენებას.

დასკვნა

სიცოცხლის დაზღვევის ბაზრის განვითარების ხელშეწყობის ფაქტორებიდან, შეიძლება გამოეყოთ:

- ინფორმაციის ნაკლებობა - საზოგადოების საკმაოდ დიდი ნაწილი არ არის ინფორმირებული დაზღვევის და კონკრეტულად სიცოცხლის დაზღვევის მნიშვნელობასთან დაკავშირებით. მნიშვნელოვანია, რომ მეტი ინფორმაცია მიენოდოს საზოგადოებას სიცოცხლის დაზღვევასთან დაკავშირებით, რაშიც დიდი როლი ეკისრება როგორც სადაზღვევო კომპანიებს, ასევე სახელმწიფოსაც;
- მენტალიტეტი - მოსახლეობის საკმაოდ დიდი ნაწილი არ ენდობა სადაზღვევო კომპანიებს. ხშირად ისინი თავს იკავებენ განახორციელონ გრძელვადიანი ინვესტიციები სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში. ამასთანავე საქართველოში დაზღვევის კულტურა არ არის კარგად განვითარებული, რაც

თავის მხრივ უარყოფითად მოქმედებს სიცოცხლის დაზღვევის განვითარებაზე;

- მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობა - სიცოცხლის დაზღვევას უმეტესად მიმართავს მოსახლეობის საშუალო და მდიდარი ფენა, რომლებიც ცდილობენ, რომ შემოსავლების გარკვეული ნაწილი მემკვიდრეებს შემოუნახონ, ან განახორციელონ შემოსავლების ინვესტირება მომავალში დამატებითი სახსრების მიღების მიზნით. საქართველოში მოსახლეობის მნიშვნელოვან ნაწილს არ გააჩნია იმის მატერიალური შესაძლებლობა, რომ განახორციელოს ინვესტირება სიცოცხლის დაზღვევაში, რაც ხელს უშლის დაზღვევის ამ მიმართულების განვითარებას. საზოგადოების ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას შეუძლია მნიშვნელოვნად გაზარდოს სიცოცხლის დაზღვევით მოსარგებლეთა რაოდენობა. ამასთანავე საჭიროა განვითარდეს საინვესტიციო ბაზარი, რაც სტიმულს მისცემს ადამიანებს განახორციელონ ინვესტიციები სიცოცხლის დაზღვევის მიმართულებით. აუცილებელია საპენსიო და სიცოცხლის დაზღვევის სფეროში შემუშავდეს და დაინერგოს ახალი პროდუქტები, რომლებიც მაქსიმალურად იქნება მორგებული მოსახლეობის სხვადასხვა ფენაზე. ასევე მნიშვნელოვანია სიცოცხლის დაზღვევის პოპულარიზაცია. საჭიროა გაუმჯობესდეს კონტროლის მექანიზმი და ჩამოყალიბდეს შესაბამისი ორგანო, რომელიც გააკონტროლებს სიცოცხლის დაზღვევის მომსახურებაში დადებული ხელშეკრულებების ობიექტურობას და სამართლიანობას, ასევე დააკვირდება რამდენად ასრულებენ ხელშეკრულების მონაწილე მხარეები მათზე დაკისრებულ ვალდებულებებს.

ქართულ სადაზღვევო ბაზარზე სადაზღვევო კომპანიების მხოლოდ გარკვეული ნაწილი სთავაზობს მომხმარებლებს ინდივიდუალურ მომსახურებას. საქართველოში ინდივიდუალური პირები ძირითადად ეზღვევიან იურიდიული პირების შუამავლობით, რაც იმით არის გამოწვეული, რომ კორპორატიული რისკი შედარებით უფრო ნაკლებია სადაზღვევო კომპანიებისათვის.

აღნიშნულიდან გამომდინარე ვთვლით, რომ საქართველოში სიცოცხლის დაზღვევის ბაზარი განვითარების საკმაოდ მნიშვნელოვან და ამავე დროს რთულ საფეხურზეა. ამასთან, დაკავშირებით ვთვლით, რომ სადაზღვევო კომპანიებმა საკუთარი პროდუქტები მაქსიმალურად მოარგონ სხვადასხვა სოციალურ ფენას და გაითვალისწინონ მათი შესაძლებლობები. თითოეული მომხმარებლის

მიმართ შეიმუშაონ ინდივიდუალური მიდგომები. კერძოდ: გააუმჯობესონ მომსახურეობის ხარისხი, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, ამაღლდეს მათი კვალიფიკაციის დონე და დანერგონ ინოვაციური მიდგომები. ამასთანავე სადაზღვევო კომპანიებმა მომხმარებლებს უნდა შესთავაზონ სიცოცხლის დაზღვევის უკეთესი პირობები, რათა გაიზარდოს საზოგადოების დაინტერესება დაზღვევის ამ სახეობის მიმართ.

სახელმწიფომ კი მაქსიმალურად უზრუნველ-

ყოს სადაზღვევო კომპანიებს შორის ჯანსაღი კონკურენცია და შეუქმნას მათ ისეთი პირობები და გარემო, რაც საშუალებას მისცემთ წარმატებით და ეფექტიანად განახორციელონ საკუთარი საქმიანობა. სიცოცხლის გრძელვადიანი დაზღვევის განხორციელებისათვის საჭიროა სადაზღვევო კომპანიების გრძელვადიანი ფინანსური სტაბილურობა, რაშიც დიდი როლი ეკისრება სახელმწიფოს, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს პოლიტიკური და ეკონომიკური სტაბილურობა.

REFERENCES:

1. Shatirishvili J. Kakashvili N. Insured event Tb.2012;
2. Tsertsvadze A. Khantadze G. Vekua d. Insured event Tb.2016;
3. Verulava T. Fundamentals of insurance Tb. 2018;
4. Civil Code of Georgia (26.06.1997);
5. Law of Georgia "On Non-State Pension Insurance" (30.10.1998);
6. Law of Georgia "On funded pension" (06.08.2018);
7. State Insurance Supervision Service of Georgia, statistical data, 2020–2021.
8. Terms of life insurance for retail customers of TBC Bank retail loan products.
9. <https://kapitali.ge/dazghveva/sicocxlis-dazgveva/#i>
10. <https://www.pensions.ge>
11. <https://aldagi.ge/ka/skhva-produktebi/36/sitsotskhilis-dazgveva>
12. <https://mygpi.ge/life>
13. <https://tbcinsurance.ge/ka/home/conditions>
14. <https://imedil.ge/Home/HealthInsurance>
15. <https://bm.ge>
16. <http://www.transparency.ge/>
17. <http://commerciant.ge/>
18. <https://matsne.gov.ge/>
19. <https://openknowledge.worldbank.org>
20. Swiss Re, *sigma* No. 4/2020.
21. <https://thecollegeinvestor.com/24133/online-life-insurance-companies/>